

รายงาน

ของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง
และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

๐๔	๑๐	สปช.
----	----	------

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

ที่ (สปท) ๑๒๒๙ / ๒๕๕๙

(สำเนา)

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองโน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมนั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายวิรัช ชินวินิจกุล	ประธานกรรมการ
๒. นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายตระกูล วินิจนัยภาค	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. พลตำรวจเอก อัครวิน ขวัญเมือง	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. พลตำรวจโท อำนวย นิ่มมะโน	โฆษกกรรมการ
๘. พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันทน์	โฆษกกรรมการ
๙. นายเข้มชัย ชุตินวงศ์	กรรมการ
๑๐. พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	กรรมการ
๑๑. พลตำรวจโท อธิวัฒน์ อุดมมะ	กรรมการ
๑๒. นายบัญชา ประมิตต์นาถ	กรรมการ
๑๓. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	กรรมการ
๑๔. นายไวฑูรย์ ทองอร่าม	กรรมการ
๑๕. นายจุมพล สุขมัน	เลขานุการกรรมการ
๑๖. นายวิวรรธน์ แสงสุริยะฉัตร	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมได้พิจารณาศึกษารายงาน เรื่อง “การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษาทนายความของเด็กหรือเยาวชน” ตามแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เสร็จแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี และองค์กรหรือ

หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๘๙ เพื่อพิจารณา
ดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

วิรัช ชินวินิจกุล

(นายวิรัช ชินวินิจกุล)

ประธานกรรมการธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

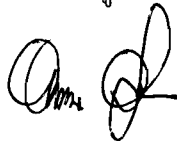
สำนักกรรมการ ๒

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๓๙

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๓

สำเนาถูกต้อง

ว่าที่ร้อยตำรวจตรี

(อาพิชิต์ สุขะนันท์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

ทิพย์มณี /ร่าง
กนกวรรณ /พิมพ์
จันทิมา /ตรวจ

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมการข้าราชการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

	หน้า
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. แผนการปฏิรูป	๒
๓. วิธีการปฏิรูป	๑๑
๓.๑ ทนายความอาสา ทนายความขอแรง	๑๑
๓.๑.๑ การปฏิรูปค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษ	๑๑
๓.๑.๒ การปฏิรูปหลักสูตรการอบรม	๑๗
๓.๑.๓ การปฏิรูปการเข้าสู่ระบบและค่านิยม	๒๑
๓.๑.๔ การปฏิรูปการประเมินคุณภาพ	๒๒
๓.๑.๕ การปฏิรูปการประชาสัมพันธ์	๒๒
๓.๒ ที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน	๒๓
๔. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๒๔
๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ	๒๕
๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๒๕
๗. ข้อเสนอแนะ	๒๕
ตารางรายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน	๒๗
รายนามคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	๒๙

รายงานของคณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

๑. หลักการและเหตุผล

ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง แผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูปพร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการบังคับใช้กฎหมายให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมาย นั้น

โดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๘๑ วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการไม่เกินสามคณะตามความจำเป็น เพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามแต่จะมอบหมายและรายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป และเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูป คณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ในแผนการปฏิรูปเรื่องที่ ๓ หัวข้อ “แผนการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเพื่อประชาชน” ที่ประชุมจึงได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเพื่อประชาชน โดยทำหน้าที่พิจารณาศึกษาาระบบการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเพื่อประชาชนให้มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบทนายความ ระบบการคุ้มครองเหยื่อหรือการคุ้มครองพยาน ระบบการเข้าถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ ตามประกาศคณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ที่ ๔/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ ประกาศคณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ที่ ๑๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙ และประกาศคณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ที่ ๑๕/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙

โดยคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเพื่อประชาชน ประกอบด้วย

๑. พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายศักดา ช่างรังษี	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๑
๓. นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๒
๔. นายวีรศักดิ์ โชติวานิช	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๓
๕. รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ	อนุกรรมการ
๖. นางสาวสุนทรียา เหมือนพะวงศ์	อนุกรรมการ
๗. นายวิเชียร ชูบไธสง	อนุกรรมการ
๘. นายวิพล กิติทัศนาศรัย	อนุกรรมการ
๙. นายปัญญา จันทร์เหมือนเผือก	อนุกรรมการ
๑๐. พันตำรวจเอก อาคม จันทนลาซ	อนุกรรมการ
๑๑. นายสรวิศ ลิ้มปริงชี	อนุกรรมการ

๑๒. หม่อมราชวงศ์ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์	อนุกรรมการ
๑๓. นางจันทร์ชม จินตยานนท์	อนุกรรมการ
๑๔. พันโท ญัฐวุฒิ พรหมศร	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๕. ร้อยโท พิษณุพงศ์ อิงคนินันท์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นายตระกูล วินิจฉัยภาค
๒. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
๓. นายจุมพล สุขมัน
๔. พลเรือตรี เผ่าเทพ ประสานพานิช
๕. นางเรืองรวี พิชัยกุล
๖. พันตำรวจเอก ธารกร เลิศพรเจริญ
๗. พันโท พุฒิพงษ์ ชีพสมุทร

ในการนี้ คณะอนุกรรมการเห็นควรเสนอแผนการปฏิรูประบบทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน เป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่ต้องปฏิรูป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

บัดนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกเพื่อประชาชน ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเพื่อหาแนวทางในการปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนเรียบร้อยแล้ว จึงขอเสนอรายงาน เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน ต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อพิจารณา ดังนี้

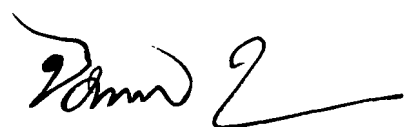
๒. แผนการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

สภาพปัญหา

หลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมายในเอกสาร “มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา” ข้อ ๖ ได้ระบุไว้ว่า “ในทุกคดีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ผู้ที่ถูกจับกุม คမ်းขัง หรือถูกดำเนินคดีอาญาผู้ใดที่ยังไม่มีทนายความ พึงมีสิทธิที่จะมีทนายความที่มีประสบการณ์และความสามารถเหมาะสมกับลักษณะของข้อกล่าวหาต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่ผู้นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ โดยที่ผู้นั้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหากว่าไม่สามารถจะจ่ายได้”^๑ แต่ในปัจจุบันพบว่ามีการขาดแคลนทนายความอาสา ทนายความขอแรง ทั้งในด้านของจำนวน และขาดแคลนทนายความอาสา ทนายความขอแรงที่มีความรู้ความสามารถประสบการณ์เพียงพอในการว่าความ ทนายความอาสา ทนายความขอแรงขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะค่าตอบแทนส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีมาตรฐาน และคุณภาพ

^๑ หลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมาย รับรองโดยที่ประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ครั้งที่ ๘ ณ กรุงฮาวานา ประเทศคิวบา เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ถึง ๗ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๐ (United Nations Basic Principles on the Role of Lawyers Havana , Cuba , 27 August to 7 September 1990)

ตามความต้องการของประชาชน ทั้งที่สิทธิที่สำคัญของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการดำเนินคดีอาญาคือ “สิทธิที่จะมีที่ปรึกษาด้านกฎหมาย (Right to a Counsel)” ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐจะต้องจัดหาให้เพื่อประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและความเท่าเทียมกันระหว่างโจทก์และจำเลยเมื่ออยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ปัญหาสำคัญที่พบในการได้รับทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยจากรัฐ ได้แก่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายด้านทนายความจากรัฐเมื่อเปรียบเทียบกับการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความที่ได้รับการว่าจ้างมีมาตรฐานแตกต่างกันมาก จำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิที่จะได้รับความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแก่จำเลยให้เกิดประสิทธิภาพ การจัดหาทนายความให้ได้อย่างเดียวยังไม่เพียงพอต้องปรับปรุงให้จำเลยได้รับทนายความที่มีคุณภาพ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในระดับมาตรฐาน และมีความชำนาญในประเภทคดีที่ช่วยเหลือ จึงจะเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้อย่างแท้จริง ดังนั้น จำเป็นต้องปฏิรูประบบการช่วยเหลือทางทนายความโดยรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

๒.๑ ทนายความอาสา

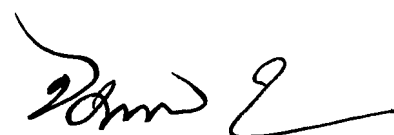
“ทนายความอาสา” เป็นทนายความที่สภาทนายความจัดหาให้กับประชาชนผู้ยากไร้ และไม่ได้รับความเป็นธรรม ตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ หมวด ๙ การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายตั้งแต่มาตรา ๗๔ - ๘๑ โดยมีคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จัดให้มีทนายความอาสาเพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๙ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๗๘ กำหนดไว้ว่าประชาชนผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายต้องยากไร้และไม่ได้รับความเป็นธรรม การช่วยเหลือได้แก่ การให้คำปรึกษาหรือแนะนำเกี่ยวกับกฎหมาย การร่างนิติกรรมสัญญา และการจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างในชั้นดำเนินคดี การขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาในคดีแพ่ง โดยเป็นไปตามขั้นตอนการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งหากต้องการได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สภาทนายความ สามารถติดต่อร้องขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายได้จากสภาทนายความ หรือ ณ ที่ทำการสภาทนายความประจำจังหวัดนั้นๆ แบ่งประเภทออกเป็น ทนายความอาสาประจำส่วนราชการมีหน้าที่ให้คำปรึกษา และทนายความอาสาที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านคดีความ

คุณสมบัติ เป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความ และผ่านการอบรมหลักสูตรทนายความอาสาของสภาทนายความ

หน่วยงานที่ควบคุมดูแล สภาทนายความ

หน่วยงานที่จัดการฝึกอบรม สภาทนายความ

ค่าตอบแทน ระเบียบคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สภาทนายความว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าตอบแทนทนายความอาสาสมัคร กรรมการภาค คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เจ้าหน้าที่และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบระเบียบคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติของทนายความอาสาประจำส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๖ (๖๐๐ บาท - ๕,๐๐๐ บาท แล้วแต่กรณี สภาทนายความเป็นผู้จ่ายเงิน)

ค่าใช้จ่ายของประชาชน ตามข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๙ ข้อ ๑๖ ประชาชนผู้ได้รับความช่วยเหลือไม่ต้องเสียค่าทนายความหรือค่าใช้จ่ายใดๆ ให้แก่นายความผู้ดำเนินการทั้งสิ้น

ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทนายความอาสา

๑. ขาดแคลนทนายความอาสา
๒. ทนายความอาสาที่มีประสบการณ์พิเศษเฉพาะในแต่ละประเภทของคดียังมีจำนวนไม่เพียงพอ
๓. การฝึกอบรมยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ
๔. อัตราค่าตอบแทนไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และไม่จูงใจ

๒.๒ ทนายความที่รัฐจัดหาให้ในชั้นสอบสวน (ทนายความนั่งร่วมฟังการสอบสวน)

ทนายความที่รัฐจัดหาให้ในชั้นสอบสวน (ทนายความนั่งร่วมฟังการสอบสวน) เป็นทนายความที่จัดหาไว้ให้กับผู้ต้องหาในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบังคับให้รัฐต้องจัดหาทนายความให้ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๑

“ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้

การจัดหาทนายความตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้ทนายความที่รัฐจัดหาให้ได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

เมื่อได้จัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสามแล้ว ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากทนายความไม่อาจมาพบผู้ต้องหาได้ โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้พนักงานสอบสวนทราบหรือแจ้งแต่ไม่มาพบผู้ต้องหาภายในเวลาอันสมควร ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาไปได้โดยไม่ต้องรอทนายความ แต่พนักงานสอบสวนต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย”

คุณสมบัติ เป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความ

หน่วยงานที่ควบคุมดูแล สภาพนายความ , กระทรวงยุติธรรม

หน่วยงานที่จัดการฝึกอบรม สภาพนายความ

ค่าตอบแทน ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่นายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐

- คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ๒,๐๐๐ บาท
- คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไปแต่ไม่ถึงประหารชีวิต ๑,๕๐๐ บาท
- คดีอื่น ๑,๐๐๐ บาท
- คดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงและผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ๕๐๐ บาท

ค่าใช้จ่ายของประชาชน ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนายความที่รัฐจัดหาในชั้นสอบสวน (นายความนั่งร่วมฟังการสอบสวน)

๑. ขาดแคลนนายความที่รัฐจัดหาให้ในชั้นสอบสวน (นายความนั่งร่วมฟังการสอบสวน)

๒. มาตรฐาน คุณภาพ และประสิทธิภาพในการทำงานยังไม่เพียงพอ

๓. อัตราเงินรางวัลไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และไม่จูงใจ

๔. สภานายความไม่ได้ส่งมอบบัญชีบุคคลที่สามารถรับเป็นนายความให้แก่ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ให้กระทรวงยุติธรรม เนื่องด้วยการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน (คดีอาญา) ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๑ โดยเป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดหาทนายความให้ ทั้งนี้วิธีการในการจัดหาทนายความเป็นไปตามกฎกระทรวง โดยอัตราการเบิกจ่ายเป็นไปตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม ที่กระทรวงการคลังเห็นชอบกำหนดให้จ่ายค่าตอบแทนแก่ทนายความเป็นรายบุคคล ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติในการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓ กำหนดให้กระทรวงยุติธรรมขอบัญชีบุคคลที่สามารถรับเป็นนายความให้แก่ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนจากสภานายความในสามสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ เพื่อที่กระทรวงจะได้ส่งให้แก่ผู้จัดหาทนายความ (พนักงานสอบสวน ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม หรือผู้แทนสภานายความแล้วแต่กรณี) แต่ระยะเวลาประมาณ ๑๐ ปีที่ผ่านมา สภานายความไม่เคยส่งบัญชีให้แก่กระทรวงยุติธรรมแต่อย่างใด ซึ่งสภานายความยืนยันว่า เดิมก่อนมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๑ ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน สภานายความเป็นผู้ดำเนินการเรื่องนี้เองทั้งหมดผ่านคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับส่งเสริมสิทธิของผู้ต้องหาให้ทางสภานายความดำเนินการ สภานายความจึงมีความเห็นว่าเพื่อให้การควบคุมดูแลมีประสิทธิภาพควรให้สภานายความเป็นผู้ดำเนินการเช่นเดิม จึงยังไม่ได้ส่งบัญชีทนายความอาสาที่ผ่านการขึ้นทะเบียนกับสภานายความให้แก่กระทรวงยุติธรรม^๖

๒.๓ นายความขอแรงในชั้นศาล

ในอดีตแต่ละศาลจะมีบัญชีทนายความที่แสดงความจำนงจะเป็นนายความขอแรงไว้ที่ศาล ไม่มีค่าตอบแทน เนื่องจากกระยะเริ่มแรกที่มีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องการขอแรงทนายความให้แก่จำเลยในคดีอาญานั้น กฎหมายมิได้บัญญัติให้ศาลจ่ายเงินรางวัลหรือค่าใช้จ่ายให้แก่ทนายความที่ศาลตั้งแต่อย่างใด ทนายความจึงไม่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล แต่เป็นการช่วยเหลือในลักษณะที่เป็นการกุศลหรือการช่วยเหลือโดยไม่มีค่าตอบแทน จึงเรียกทนายความจำเลยที่ศาลตั้งว่า “นายความขอแรง”

ในปัจจุบันเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ ที่บัญญัติว่า

“ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายความให้

^๖ปัญหานี้ได้มีการประชุมเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงยุติธรรมและสภานายความ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๒ ชั้น ๘ กระทรวงยุติธรรม ศูนย์ราชการเฉลิม-พระเกียรติฯ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันสภานายความได้ส่งบัญชีทนายความอาสาที่ผ่านการขึ้นทะเบียนกับสภานายความให้แก่กระทรวงยุติธรรมโดยทางสภานายความได้พิมพ์และจัดส่งไปยังศาล สำนักงานอัยการ และสถานีตำรวจทุกแห่ง

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการนายความ ก็ให้ศาลตั้งนายความให้

ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่นายความที่ศาลตั้งตามมาตรา^๓ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดีและสถานะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง”

คุณสมบัติ เป็นนายความตามกฎหมายว่าด้วยนายความ

หน่วยงานที่ควบคุมดูแล ศาลยุติธรรม , สภานายความ

ค่าตอบแทน ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่นายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๔

- คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต

ขั้นต่ำเรื่องละ ๘,๐๐๐ บาท ขั้นสูงเรื่องละ ๕๐,๐๐๐ บาท

- คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไปแต่ไม่ถึงประหารชีวิต

ขั้นต่ำเรื่องละ ๖,๐๐๐ บาท ขั้นสูงเรื่องละ ๔๐,๐๐๐ บาท

- คดีอื่นกรณีของนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาในชั้นสืบพยานก่อนฟ้องคดีต่อศาล

ขั้นต่ำเรื่องละ ๔,๐๐๐ บาท ขั้นสูงเรื่องละ ๓๐,๐๐๐ บาท

ค่าใช้จ่ายของประชาชน ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนายความขอแรงในชั้นศาล

๑. ขาดแคลนนายความขอแรงในชั้นศาล

๒. มาตรฐาน คุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานยังไม่เพียงพอ

๓. ไม่มีหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเป็นนายความขอแรง

๔. อัตราเงินรางวัลไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และไม่จูงใจ

นายความอาสาของสภานายความ นายความที่รัฐจัดหาในชั้นสอบสวน (นายความนั่งร่วมฟังการสอบสวน) และนายความขอแรงในชั้นศาล แม้ว่าจะมีปัญหาที่แตกต่างกันบ้างในรายละเอียดของแต่ละประเภท แต่ในภาพรวมมีปัญหาคำคัญที่จำต้องปฏิรูป ๔ ประการ อันได้แก่

๑) จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอ

- นายความอาสาทั้งในโครงการช่วยเหลือฝ่ายคดี และนายความอาสาส่วนราชการมีจำนวน ๕,๕๒๐ คน แต่ต้องรับผิดชอบทั้งสิ้น ๔๕,๖๖๕ คดี^๓

- นายความขอแรงของศาลอาญามีจำนวน ๓๖๑ คน รับผิดชอบจำนวน ๒,๐๓๘ คดี

- นายความขอแรงของศาลอาญากรุงเทพใต้มีจำนวน ๓๘๘ คน รับผิดชอบจำนวน ๒๑๘ คดี

- นายความขอแรงของศาลอาญาธนบุรีมีจำนวน ๖๑ คน รับผิดชอบจำนวน ๕๘๑ คดี^๔

- ศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร^๕

^๓ ข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ – ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ที่มา สภานายความ

^๔ ข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ – ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ที่มา สำนักงานศาลยุติธรรม

^๕ ข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ – ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ที่มา สำนักงานศาลยุติธรรม

ศาลสังกัดภาค ๑ จำนวนนายความขอแรง ๕,๐๐๖ คน จำนวนคดี ๓,๗๘๒ คดี
 ศาลสังกัดภาค ๒ จำนวนนายความขอแรง ๑,๐๖๓ คน จำนวนคดี ๓,๒๖๒ คดี
 ศาลสังกัดภาค ๓ จำนวนนายความขอแรง ๑,๓๒๗ คน จำนวนคดี ๒,๑๗๘ คดี
 ศาลสังกัดภาค ๔ จำนวนนายความขอแรง ๑,๓๔๒ คน จำนวนคดี ๑,๘๐๗ คดี
 ศาลสังกัดภาค ๕ จำนวนนายความขอแรง ๘๐๔ คน จำนวนคดี ๒,๐๖๗ คดี
 ศาลสังกัดภาค ๖ จำนวนนายความขอแรง ๑,๐๔๒ คน จำนวนคดี ๑,๙๓๔ คดี
 ศาลสังกัดภาค ๗ จำนวนนายความขอแรง ๒,๒๕๘ คน จำนวนคดี ๒,๗๗๔ คดี
 ศาลสังกัดภาค ๘ จำนวนนายความขอแรง ๑,๖๖๘ คน จำนวนคดี ๒,๘๔๑ คดี
 ศาลสังกัดภาค ๙ จำนวนนายความขอแรง ๑,๐๗๒ คน จำนวนคดี ๑,๘๐๑ คดี^๖

หมายเหตุ ในระบบนายความที่รัฐจัดหาซึ่งเป็นนายความอาสาและผ่านการอบรมหลักสูตรนายความอาสา และที่ถือว่าเป็นนายความที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในระดับหนึ่งมีจำนวนเพียง ๕,๕๒๐ คน เท่านั้น และนายความขอแรงที่ขึ้นทะเบียนไว้กับศาลแต่ละแห่ง บางคนขึ้นทะเบียนไว้หลายศาล ซึ่งในทางปฏิบัติ บางครั้งไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

- ๒) อัตราค่าตอบแทนไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และไม่จูงใจ
- ๓) นายความที่มีประสบการณ์พิเศษเฉพาะในแต่ละประเภทของคดียังมีจำนวนไม่เพียงพอ
- ๔) การฝึกอบรมยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

๒.๔ ที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

การสอบสวนคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชน^๗ กระทำความผิด (ถืออายุเด็กหรือเยาวชนในวันที่การกระทำความผิดได้เกิด^๘) และการดำเนินคดีอาญาต่อเด็กและเยาวชนในชั้นศาลนายความผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย จะเรียกว่า “ที่ปรึกษากฎหมายของเด็กและเยาวชน”

^๖ ข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ – ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ที่มา สำนักงานศาลยุติธรรม

^๗ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์”

^๘ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๕ บัญญัติว่า “คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนนั้นในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น”

ที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑) ที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนในชั้นสอบสวน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗๕ วรรคสอง บัญญัติให้การแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนร่วมอยู่ด้วยทุกครั้ง^๙

กระทำความผิดแต่ละรายถ้าพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนโดยไม่มีที่ปรึกษากฎหมายซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วน ถือว่าเป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการไม่สามารถรับสำนวนการสอบสวนดังกล่าว และจำเป็นต้องคืนสำนวนการสอบสวนนั้นให้พนักงานสอบสวนไปดำเนินการให้ถูกต้อง

๒) ที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนในชั้นศาล

เมื่อเด็กหรือเยาวชนมาอยู่ต่อหน้าศาล ศาลต้องตรวจสอบว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีที่ปรึกษากฎหมายแล้วหรือไม่ ในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จะมีทนายความแก้คดีแทนไม่ได้ แต่ให้มีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความได้ ในกรณีที่ไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้^{๑๐}

^๙ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗๕ บัญญัติว่า “ในการสอบสวน ให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้นอันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงอายุ เพศ สภาพของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ และต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนสามารถเข้าใจได้ง่าย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยให้จัดหาล่ามให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความช่วยเหลืออื่นใดให้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนร่วมอยู่ด้วยทุกครั้ง พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ทั้งนี้ เมื่อคำนึงถึงอายุ เพศ และสภาพจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดแต่ละราย”

^{๑๐} พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗๓ บัญญัติว่า “เมื่อเด็กหรือเยาวชนมาอยู่ต่อหน้าศาล ให้ศาลตรวจสอบว่าเป็นเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่ การจับและการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากการจับเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าเด็กหรือเยาวชนยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งให้ และเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนศาลอาจมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้ดูแลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการดำเนินคดี โดยกำหนดให้บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปพบพนักงานสอบสวนหรือพนักงานคุมประพฤติหรือศาล แล้วแต่กรณี”

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗๔ บัญญัติว่า “ก่อนมีคำสั่งควบคุมหรือคุมขังเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือ ซึ่งเป็นจำเลยทุกครั้ง ให้ศาลสอบถามเด็กหรือเยาวชนหรือที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนนั้นว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงความจำเป็นหรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาไต่สวนเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้”

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “ในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จำเลยจะมีทนายความแก้คดีแทนไม่ได้ แต่ให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความได้ ในกรณีที่จำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้”

เงื่อนไขของผู้ที่จะเป็นที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

ด้วยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติให้ในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด จะต้องเป็นที่ปรึกษากฎหมายของเด็กและเยาวชนร่วมอยู่ด้วยทุกครั้ง และที่ปรึกษากฎหมายต้องมีคุณสมบัติเป็นทนายความและผ่านการอบรมเรื่องวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา การสังคมสงเคราะห์ และความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรมระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมาย การจดทะเบียนและลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้ที่ปรึกษากฎหมาย หมายความว่า ทนายความซึ่งสอบผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด และได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งผู้ที่ได้รับจดทะเบียนเป็นที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้งจะปฏิบัติหน้าที่ได้เฉพาะในศาลเยาวชนและครอบครัวที่รับจดทะเบียนเท่านั้น ตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป

ค่าตอบแทนที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๒๓ บัญญัติให้ ที่ปรึกษากฎหมายซึ่งศาลแต่งตั้งให้ได้รับค่าป่วยการตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง ดังนี้

- ประเภทที่ ๑ คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต
อัตรา ๗,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ บาท
- ประเภทที่ ๒ คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไปแต่ไม่ถึงประหารชีวิต
อัตรา ๖,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท
- ประเภทที่ ๓ คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สามปีขึ้นไปแต่ไม่ถึงสิบปี
อัตรา ๕,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท
- ประเภทที่ ๔ คดีที่มีอัตราโทษนอกเหนือจากคดีในประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ หรือประเภทที่ ๓
อัตรา ๔,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท

หากเป็นคดีที่จำเลยรับสารภาพหรือคดีเสร็จไปโดยศาลไม่ได้มีคำพิพากษา คดีที่ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีไว้ชั่วคราวหรือคดีที่ศาลสั่งยุติคดีโดยไม่ต้องมีคำพิพากษา ให้ลดเงินค่าป่วยการลงกึ่งหนึ่ง

ในกรณีที่ศาลจัดให้ที่ปรึกษากฎหมายมาปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเป็นเวร อัตรา ๑,๐๐๐ บาทต่อคนต่อวัน

ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

๑) ด้านนิยามศัพท์ ไม่สามารถอาศัยระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติในการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๙ มาใช้บังคับได้ เพราะนิยามศัพท์ทนายความไม่รองรับคำว่า ที่ปรึกษากฎหมาย และไม่ได้มีการบัญญัติให้ชัดเจนว่าเป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดหาที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กหรือเยาวชน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗๕ วรรคสอง บัญญัติให้ในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจะต้องมีที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนร่วมอยู่ด้วยทุกครั้ง แต่ไม่ได้มีการบัญญัติเหมือนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๑ วรรคสาม ให้ชัดเจนว่าเป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดหาที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชน

๒) ด้านการจัดอบรม ผู้รับผิดชอบในการจัดการอบรมของสภานายความมีความเห็นว่า หลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ สภานายความได้เตรียมความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ โดยได้มีการจัดสัมมนาทางวิชาการให้แก่สมาชิกสภานายความทั่วประเทศในหัวข้อเรื่อง การให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี และการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ โดยวิทยากรผู้บรรยายประกอบด้วยวิทยากรจากศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม และวิทยากรจากสภานายความ เพื่อเตรียมการเข้าไปช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายกรณีดังกล่าวไว้แล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีสมาชิกสภานายความผ่านการอบรมทั้งหมดทั่วประเทศจำนวน ๑๐,๐๐๐ คน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ตั้งแต่เริ่มบังคับใช้กฎหมาย รอเพียงการประกาศใช้ข้อบังคับประธานศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาและการสังคมสงเคราะห์ และการอื่นที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ต่อมาเมื่อการออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรม ระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษาทนายความ การจัดแจ้งและลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีการกำหนดให้ที่ปรึกษาทนายความต้องไปจดทะเบียนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว และให้ศาลดังกล่าวออกบัตรประจำตัวให้จึงจะสามารถเข้าไปทำหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้แก่เด็กหรือเยาวชนได้ รวมทั้งให้มีอำนาจดำเนินการสอบสวนลบชื่อออกจากทะเบียนของศาลได้ด้วย สภานายความเห็นว่าเป็นการใช้อำนาจที่เข้าซ้อนก้ำก๋ายหรือแทรกแซงกิจการบริหารของสภานายความ

๓) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรม ระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษาทนายความ การจัดแจ้งและลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๖

๓.๑) องค์ประกอบคณะกรรมการมีผู้แทนสภานายความเพียงหนึ่งคน

ข้อ ๕ กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับดูแลที่ปรึกษาทนายความ ประกอบด้วย

- (๑) อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เป็นประธาน
- (๒) รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหนึ่งคนที่อธิบดีมอบหมาย
- (๓) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมหนึ่งคน
- (๔) ผู้แทนสภานายความหนึ่งคน
- (๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสามคนประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญด้านการสังคมสงเคราะห์ด้านละหนึ่งคน ซึ่งคัดเลือกและแต่งตั้งโดยอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
- (๖) เลขานุการศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ
- (๗) ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นกรรมการและ

ผู้ช่วยเลขานุการ

๓.๒) อำนาจหน้าที่คณะกรรมการอาจทับซ้อนกับสภานายความหรือไม่

ข้อ ๙ กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่

(๑) กำหนดหลักสูตร วิธีการอบรมและทดสอบความรู้แก่ผู้ประสงค์จะเป็นที่ปรึกษากฎหมาย

(๒) พิจารณาการเพิกถอนชื่อที่ปรึกษากฎหมายออกจากทะเบียนที่ปรึกษากฎหมาย

๓.๓) การไม่แจ้งการเพิกถอนชื่อต่อสภานายความ

ข้อ ๓๐ ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งเพิกถอนชื่อที่ปรึกษากฎหมายออกจากทะเบียนที่ปรึกษา
กฎหมาย ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเพิกถอนชื่อนั้นออกจากทะเบียนที่ปรึกษา
ศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาลทราบ

๓. วิธีการปฏิรูป

๓.๑ ทนายความอาสา และทนายความขอแรง

๓.๑.๑ การปฏิรูปค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษ

๑) ค่าตอบแทน

ปัจจุบันระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าตอบแทนของทนายความอาสา ทนายความที่รัฐจัดหา
ในชั้นสอบสวน (ทนายความนั่งร่วมฟังการสอบสวน) และทนายความขอแรงในชั้นศาล มีดังนี้

- ระเบียบคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สภานายความว่าด้วยการเบิกจ่าย
ค่าตอบแทนทนายความอาสาสมัคร กรรมการภาค คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เจ้าหน้าที่และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งหรือ
มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒

- ระเบียบคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติของทนายความอาสา
ประจำส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๖

- ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่รัฐจัดหาให้
ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติ
ในการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๙

- ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่
ทนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ พ.ศ. ๒๕๔๘

- ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลทหารตั้งให้
ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๕๖ พ.ศ. ๒๕๕๑ (กรณีศาลทหาร)

ตารางเปรียบเทียบค่าตอบแทนนายความที่รัฐจัดประเภทต่าง ๆ

ประเภท	หลักเกณฑ์	ค่าวิชาชีพ	ค่านายเบื้องต้น ประจำวัน	ค่านายเบื้องต้น ออกนอกเขตพื้นที่	ค่าพาหนะ	ค่าที่พัก	ค่าแสวงหาข้อเท็จจริง/ หลักฐาน
นายความอาสา (ให้คำปรึกษา)	ระเบียบคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชน ทางกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติของ นายความอาสาประจำส่วนราชการ พ.ศ. 2556	50 บาท ต่อเรื่อง (ไม่เกิน 10 เรื่อง ต่อ 1 วัน)	600 บาท ต่อวัน	-	-	-	-
นายความอาสา (ว่าความ)	ระเบียบคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชน ทางกฎหมาย สภานายความว่าด้วยการ เบิกจ่ายค่าตอบแทนนายความอาสาสมัครฯ พ.ศ. 2542	ไม่เกิน 5,000 บาท ต่อคดี	การไปว่าความ ได้รับเบี้ยเลี้ยงวันละ 500 – 800 บาท (แถมแต่กรณี)	300 บาท	4 บาท ต่อกิโลเมตร + ค่าพาหนะภายใน จังหวัด 200 บาท	จำเป็นตาม สมควร โดยคณะ กรรมการฯ เห็นชอบ	-
นายความ กองทุนยุติธรรม	ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุน ยุติธรรม พ.ศ.2553 , ประกาศคณะกรรมการ บริหารกองทุนยุติธรรม เรื่องสนับสนุนเงิน หรือค่าตอบแทนนายความฯ พ.ศ.2553	5,000 – 50,000 บาท (ตามประเภทคดี)	-	*240 หรือ 270 บาท (แถมแต่กรณี)	* -มีค่าพาหนะ ประจำทางได้	* 800 และ 1,200 บาท (แถมแต่กรณี)	ตามความจริง (ประกาศค่าใช้จ่ายใน การดำเนินคดีเกี่ยวกับ การพิสูจน์ พ.ศ.2553)
นายความที่รัฐจัดหา ในชั้นสอบสวน (วิ.อาญา 134/1)	ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงิน รางวัลและค่าใช้จ่ายแก่นายความที่รัฐจัดหา ให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ.2550	500 – 2,000 บาท (ตามประเภทคดี)	-	*240 หรือ 270 บาท (แถมแต่กรณี)	-อัตราเศษ รถยนต์ส่วนตัว 4 บาท ต่อกิโลเมตร	* 800 และ 1,200 บาท (แถมแต่กรณี)	-
นายความขอแรงที่ ศาลยุติธรรมตั้ง (วิ.อาญา 173)	ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่น นายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยฯ พ.ศ.2548	4,000 – 50,000 บาท (ตามประเภทคดี)	-	*240 หรือ 270 บาท (แถมแต่กรณี)	-ครั้งอื่นต้องเป็น นายความมาตั้งแต่ 10 - 15 ปี	* 800 และ 1,200 บาท (แถมแต่กรณี)	-
นายความที่ศาลทหาร ตั้ง (พ.ร.บ.บรรณบุญ ศาลทหารฯ มาตรา 56)	ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการจ่ายเงิน รางวัลและค่าใช้จ่ายแก่นายที่ศาลทหารตั้ง ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยฯ พ.ศ.2551	4,000 – 50,000 บาท (ตามประเภทคดี)	-	*240 หรือ 270 บาท (แถมแต่กรณี)		* 800 และ 1,200 บาท (แถมแต่กรณี)	-

*สิทธิในการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการโดยผู้เป็นนายความไม่ถึง 5 ปี เทียบเท่า ระดับ 5 หรือ ร้อยเอก , ผู้เป็นนายความ 5 - 10 ปี เทียบเท่า ระดับ 6 หรือ พันตรี , ผู้เป็นนายความ 10 - 15 ปี เทียบเท่า ระดับ 8 หรือ พันเอก , ผู้เป็นนายความ 15 ปีขึ้นไปเทียบเท่า ระดับ 9 หรือ พันเอกพิเศษ

Handwritten signature

ตารางข้อเสนอการปรับค่าตอบแทนนายความที่รัฐจัดหประเภทต่างๆ

ประเภท	คำวิชาชีพ	ค่านิยมเลี้ยง ประจำวัน	ค่านิยมเลี้ยง ออกนอกเขตพื้นที่	ค่าพาหนะ	ค่าที่พัก	ค่าแสวงหาข้อเท็จจริง/ หลักฐาน
ทนายความอาสา (ให้คำปรึกษา)	50 บาท ต่อเรื่อง (ไม่เกิน 10 เรื่องต่อ 1 วัน) <u>แก้ไขเป็น</u> <u>100 บาท ต่อเรื่อง</u> (ไม่เกิน 10 เรื่องต่อ 1 วัน) เหตุผล เพื่อให้สอดคล้อง กับความเหมาะสมทาง วิชาชีพและสภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน โดยเทียบกับ อัตราเงินเฟ้อจากรณาการ แห่งประเทศไทย	600 บาท ต่อวัน <u>แก้ไขเป็น</u> <u>1,000 บาท ต่อวัน</u> เหตุผล เพื่อให้สอดคล้อง กับความเหมาะสมทาง วิชาชีพและสภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน โดยเทียบกับ อัตราเงินเฟ้อจากรณาการ แห่งประเทศไทย	-	-	-	-
ทนายความอาสา (ว่าความ)	ไม่เกิน 5,000 บาท ต่อคดี <u>ไม่มีกรณีแก้ไข</u> เหตุผล เมื่อพิจารณา ประกอบกับการได้เบียดเบียน ประจำวัน สอดคล้องกับ ความเหมาะสมทางวิชาชีพ และ สภาพเศรษฐกิจ ใน ปัจจุบัน	การไปว่าความได้รับเบียด เบียนวันละ 500 – 800 บาท (แล้วแต่กรณี) <u>แก้ไขเป็น</u> <u>1,000 บาท ต่อวัน</u> เหตุผล เพื่อให้สอดคล้อง กับความเหมาะสมทาง วิชาชีพและสภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน โดยเทียบกับ อัตราเงินเฟ้อจากรณาการ แห่งประเทศไทย	300 บาท <u>แก้ไขให้เป็นไปตาม</u> <u>กฎหมายว่าด้วยค่าใช้จ่ายใน</u> <u>การดำเนินทางไปราชการ</u> เหตุผล เพื่อให้สอดคล้อง กับทนายความที่รัฐจัดหาใน ประเภทอื่น	4 บาท ต่อกิโลเมตร + ค่าพาหนะภายในจังหวัด 200 บาท <u>แก้ไขให้เป็นไปตาม</u> <u>กฎหมายว่าด้วยค่าใช้จ่ายใน</u> <u>การดำเนินทางไปราชการ</u> เหตุผล เพื่อให้สอดคล้อง กับทนายความที่รัฐจัดหาใน ประเภทอื่น	จำเป็นตามสมควร โดยคณะ กรรมการฯเห็นชอบ <u>แก้ไขให้เป็นไปตาม</u> <u>กฎหมายว่าด้วยค่าใช้จ่ายใน</u> <u>การดำเนินทางไปราชการ</u> เหตุผล เพื่อให้สอดคล้อง กับทนายความที่รัฐจัดหาใน ประเภทอื่น	<u>แก้ไขให้มีค่าน้ำหนักเกณฑ์</u> <u>ในประกาศค่าให้อำนาจใน</u> <u>การดำเนินคดีเกี่ยวกับ</u> <u>พินิจ พ.ศ.2553</u> เหตุผล เพื่อให้สอดคล้อง กับระบบการช่วยเหลือของ ทนายความกองทุนยุติธรรม

ประเภท	ค่าวิชาชีพ	ค่านับเฉลี่ยประจำวัน	ค่านับเฉลี่ยออกนอกเขตพื้นที่	ค่าพาหนะ	ค่าที่พัก	ค่านางทนายหรือทนาย/หลักฐาน
ทนายความ กองทุนยุติธรรม	5.000 – 50,000 บาท (ตามประเภทคดี)	-				ตามความจริง (ประกาศค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินคดีเกี่ยวกับการ พิสูจน์ พ.ศ.2553)
ทนายความที่รัฐจัดหา ในชั้นสอบสวน (วิ.อาญา 134/1)	500 – 2,000 บาท (ตาม ประเภทคดี) <u>ไม่มีค่าธรรมเนียม</u> เหตุผล สอดคล้องกับความ เหมาะสมทางวิชาชีพและ สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน	-	เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป ราชการ	เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป ราชการ	เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป ราชการ	-
ทนายความขอแรงที่ ศาลยุติธรรมตั้ง (วิ.อาญา 173)	4,000 – 50,000 บาท (ตามประเภทคดี) <u>แก้ไขเป็น</u> <u>5.000 – 50.000 บาท</u> <u>ตามประเภทคดี</u> เหตุผล เพื่อให้สอดคล้อง กับความเหมาะสมทาง วิชาชีพและสภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน โดยเทียบเคียง กับค่าวิชาชีพทนายความ กองทุนยุติธรรม	-	<u>ไม่มีค่าธรรมเนียม</u> เหตุผล สอดคล้องกับความ เหมาะสมทางวิชาชีพและ สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน	<u>ไม่มีค่าธรรมเนียม</u> เหตุผล สอดคล้องกับความ เหมาะสมทางวิชาชีพและ สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน	<u>ไม่มีค่าธรรมเนียม</u> เหตุผล สอดคล้องกับความ เหมาะสมทางวิชาชีพและ สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน	<u>แก้ไขให้มีความหลักเกณฑ์</u> <u>ในประกาศค่าใช้จ่ายใน</u> <u>การดำเนินคดีเกี่ยวกับการ</u> <u>พิสูจน์ พ.ศ.2553</u> เหตุผล เพื่อให้สอดคล้อง กับระบบการช่วยเหลือของ ทนายความกองทุนยุติธรรม
ทนายความที่ศาลทหาร ตั้ง (พ.ร.บ.ธรรมนูญ ศาลทหารฯ มาตรา 56)	4,000 – 50,000 บาท (ตามประเภทคดี) <u>แก้ไขเป็น</u> <u>5.000 – 50.000 บาท</u> <u>ตามประเภทคดี</u>	-				<u>แก้ไขให้มีความหลักเกณฑ์</u> <u>ในประกาศค่าใช้จ่ายใน</u> <u>การดำเนินคดีเกี่ยวกับการ</u> <u>พิสูจน์ พ.ศ.2553</u>

Handwritten signature

ตามตารางเปรียบเทียบค่าตอบแทนนายความที่รัฐจัดหาประเภทต่างๆ ในหน้าที่ ๑๒ จะเห็นได้ว่ามีความลักลั่นกันในสิทธิที่ได้รับ ควรปรับปรุงให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันโดยให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการปรับปรุงค่าตอบแทนนายความที่รัฐจัดหาประเภทต่างๆ ให้เสมอภาคกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ปรับอัตราค่าตอบแทนนายความที่รัฐจัดหาประเภทต่างๆ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันดังเช่นตารางข้อเสนอการปรับค่าตอบแทนนายความที่รัฐจัดหาประเภทต่างๆ ในหน้าที่ ๑๓ - ๑๔
- นายความที่รัฐจัดหาทุกประเภทมีสิทธิในการเบิกจ่ายค่าเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ
- นายความที่รัฐจัดหาทุกประเภทมีสิทธิได้รับค่าแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยให้เป็นไปตามแนวทางของประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรม เรื่อง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการพิสูจน์ และค่าวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน พ.ศ. ๒๕๕๓
- ทบทวนอัตราค่าตอบแทนนายความที่รัฐจัดหาในประเภทต่างๆ ทุก ๕ ปี
- ปรับอัตราค่าตอบแทนนายความที่รัฐจัดหาประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้นโดยเปรียบเทียบกับอัตราเงินเพื่อประกอบ

๒) มีสิ่งจูงใจพิเศษเพิ่มเติม

เพื่อให้มีนายความมาปฏิบัติหน้าที่ นายความอาสา นายความที่รัฐจัดหาในชั้นสอบสวน (นายความนั่งร่วมฟังการสอบสวน) และนายความขอแรงในชั้นศาลให้มากยิ่งขึ้น และมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เห็นควรให้มีสิ่งจูงใจพิเศษเพิ่มเติมดังนี้

(๑) สิทธิประโยชน์ทางภาษี

แนวทางในการใช้มาตรการภาษีเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่สำนักงานนายความ และ/หรือ นายความที่มีชื่อเสียงเด่นชัดเป็นที่ประจักษ์ซึ่งไม่ได้อยู่ในระบบนายความที่รัฐจัดหา ในการให้บริการทางวิชาชีพแบบให้เปล่าโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (pro bono) ด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาสที่ตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา

- ในกรณีนิติบุคคล (สำนักงานนายความ/ที่ปรึกษากฎหมาย)

ปัจจุบันนี้ สำนักงานนายความ/ที่ปรึกษากฎหมาย ที่ให้บริการโดยไม่คิดค่าบริการตามปกติแล้วจะถูกเจ้าพนักงานตามประมวลรัษฎากรประเมินเป็นรายได้ที่ต้องเสียภาษี เสมือนว่าการให้บริการนั้นมีค่าบริการตามราคาตลาด เนื่องจากประมวลรัษฎากร มาตรา ๖๕ ทวิ (๔) บัญญัติให้เจ้าพนักงานมีอำนาจประเมินเงินได้นิติบุคคลจากการงานให้บริการที่ไม่มีค่าบริการโดยไม่มีเหตุอันสมควร จากการศึกษาพบว่า มีตัวอย่างกรณีที่จะถือเป็นเหตุอันควรที่จะไม่ถูกประเมินเป็นเงินได้ซึ่งน่าจะนำมาปรับใช้ให้เป็นคุณแก่นายความ/ที่ปรึกษากฎหมาย ที่ให้บริการ pro bono ในทำนองเดียวกันได้ คือ *คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.๑๒๗/๒๕๔๖ ข้อ ๑* ให้ถือว่าการให้บริการโดยไม่มีค่าบริการหรือมีค่าบริการต่ำกว่าราคาตลาดที่เข้าลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นการให้บริการโดยมีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๖๕ ทวิ (๔) แห่งประมวลรัษฎากร

(๑) ผู้ให้บริการต้องให้บริการแก่ผู้รับบริการตาม (๒) เฉพาะการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการพิเศษที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาล

(๒) ผู้รับบริการต้องเป็นหน่วยงานราชการ สำนักงานหรือหน่วยงานหรือกองทุนที่มีใช้นิติบุคคลหรือคณะกรรมการซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรม เพื่อกระทำกิจการตามนโยบายรัฐบาล

ควรวาดำเนินการออกคำสั่งกรมสรรพากรดังกล่าวเพื่อกลับแนวปฏิบัติจากเดิมที่งาน pro bono จะถูกคิดเป็นรายได้ที่ต้องเสียภาษีให้กลายเป็นเหตุอันสมควรตามกฎหมายเพื่อไม่ต้องถูกนำมาประเมินเป็นรายได้ที่ต้องเสียภาษี อันจะเป็นแรงจูงใจที่ดีในขั้นต้นสำหรับสำนักงานทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมายที่เป็นนิติบุคคล นอกจากนี้ ยังสามารถอาศัยอำนาจอธิบดีกรมสรรพากรโดยอนุมัติรัฐมนตรีตามประมวลรัษฎากรมาตรา ๖๕ ตรี (๓) กำหนดให้สามารถนำเอามูลค่าของการบริการทางวิชาชีพทนายความมาเป็นรายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะหรือเพื่อการสาธารณประโยชน์ ซึ่งสามารถหักภาษีได้อีกในส่วนที่ไม่เกินร้อยละ ๒ ของกำไรสุทธิ

- ในกรณีบุคคลธรรมดา (ทนายความให้ความช่วยเหลือด้วยตนเอง)

ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๐ (๖) ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ มีหน้าที่ยื่นแบบเสียภาษีเงินได้ ภงด. ๙๐ โดยสามารถหักค่าลดหย่อนเป็นค่าใช้จ่ายแบบเหมาได้สองระดับตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกา (ซึ่งออกโดยอาศัยฐานตามมาตรา ๔๔ แห่งประมวลรัษฎากร) ว่าด้วยการกำหนดค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักจากเงินได้พึงประเมิน (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๐๒ โดยวิชาชีพกฎหมาย เข้าข่ายตามข้อ (๒) กำหนดให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา ร้อยละ ๓๐

ในกรณีนี้อาจเลือกใช้วิธีอื่นโดยการให้ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความที่ให้บริการ pro bono สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้มากกว่า ร้อยละ ๓๐ ซึ่งต้องอาศัยการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดอัตราค่าลดหย่อนเพิ่มเติมจากที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๑๑) โดยฐานอำนาจตามมาตรา ๔๔ แห่งประมวลกฎหมายรัษฎากรดังกล่าว และอาศัยอำนาจรัฐมนตรีตามประมวลกฎหมายรัษฎากรมาตรา ๔๗ (๗) (ข) ให้ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาให้คิดมูลค่าของการให้บริการของทนายความเป็นเงินที่บริจาคเป็นสาธารณประโยชน์ แก่องค์การหรือสถานสาธารณกุศลหรือแก่สถานพยาบาลและสถานศึกษาอื่นใด เพื่อนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้อีก

(๒) การเสนอรายชื่อทนายความผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ปัจจุบันมีหลักเกณฑ์ตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้สมาชิก พนักงาน หรือบุคคลที่มีสัญชาติไทย มีความประพฤติดี ดำรงตนอยู่ในกรอบแห่งจริยธรรมแห่งวิชาชีพ รวมทั้งได้กระทำความดีความชอบที่มีผลงานอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ศาสนา และประชาชน ไม่เคยถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ จำคุกแต่ให้รอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษไว้ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือ ความผิดลหุโทษ ไม่เคยถูกลบชื่อออกจากสมาชิก หรือไม่เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากพนักงานเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำความทุจริต และประพฤติมิชอบ ไม่เคยถูกเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามพระราชกฤษฎีกา หรือกฎหมายอื่น เว้นแต่เป็นการส่งคืนเนื่องจากได้รับพระราชทานในชั้นที่สูงขึ้น ไม่เคยถูกลงโทษฐานประพฤติผิดมรรยาททนายความ หรือถูกจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนทนายความที่มีผลงานและการกระทำความดีความชอบอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ศาสนา และประชาชน ที่ทนายความกระทำให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้เสียหายในคดีอาญา หรือผู้ถูกควบคุมหรือคุมขัง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐

หรือตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือตามที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติ และได้ดำเนินการจนคดีเสร็จสิ้นหรือ ถึงที่สุดแล้วไม่น้อยกว่า ๓๐ เรื่อง เป็นผลงานในการให้ความช่วยเหลือหรือคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามโครงการหรืองานที่สภานายความมอบหมาย หรือตามที่ได้รับการร้องขอจากประชาชน องค์การเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐ และได้ดำเนินการจนแล้วเสร็จและเกิดผลดีมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓๐ เรื่อง เป็นหรือเคยเป็นคณะกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงาน ตามที่หน่วยงานของรัฐร้องขอต่อสภานายความ และได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจนเกิดผลดีต่อราชการหรือประชาชนมาแล้ว เป็นต้น ได้รับการพิจารณาเสนอชื่อขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ในทางปฏิบัติยังมีการดำเนินการตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนายความอาสา ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาเห็นควรให้สภานายความดำเนินการตามแนวทางของกระทรวงยุติธรรมตามหลักเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่พึงได้รับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ให้แก่อาสาสมัครของกระทรวงยุติธรรม โดยให้กระทรวงยุติธรรมประสานแนวทางการปฏิบัติกับสภานายความเพื่อให้สามารถขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดังกล่าวให้กับนายความผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ การตรวจสอบนายความที่มีคุณสมบัติ การพิจารณาใกล้กรองอย่างรวดเร็ว และการประสานงานเพื่อเสนอเรื่องต่อกระทรวงยุติธรรมให้ทันในแต่ละรอบปี

(๓) การให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติทนายความอาสาดีเด่น

ควรจัดให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติทนายความอาสาที่ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นประจำทุกปี โดยกระทรวงยุติธรรมและสภานายความเป็นผู้พิจารณาและมอบรางวัล ซึ่งทนายความอาสาที่ได้รับรางวัลจะได้ไปศึกษาดูงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยคุณสมบัติ และความประพฤติที่เหมาะสมของทนายความอาสาที่จะได้รับรางวัลเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

๓.๑.๒ การปฏิรูปหลักสูตรการอบรม

แนวทางการขับเคลื่อน (วิธีการปฏิรูป) ในด้านการอบรม โดยทบทวน ปรับปรุงและพัฒนาแผนและหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อที่จะเข้าสู่ระบบทนายความที่รัฐจัดหาลักษณะมีมาตรฐานและมีความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรการอบรมทนายความอาสาจากเดิมเป็นดังต่อไปนี้

๑) ชื่อหลักสูตร

“การอบรมเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นทนายความอาสาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ทนายความอาสาในการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย”

๒) คุณสมบัติผู้เข้ารับการอบรม

- ประกอบวิชาชีพทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี
- ไม่เคยต้องคำสั่งให้ลงโทษถึงที่สุดตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘

๓) ระยะเวลาการศึกษาอบรม

ระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๔ วัน (ไม่จำเป็นต้องติดต่อกัน) โดยให้เป็นตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สภานายความกำหนด

๔) เนื้อหาหลักสูตร

เป็นตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สภานายความกำหนด และให้มีหัวข้อวิชาการอบรมดังต่อไปนี้ในเนื้อหาหลักสูตรด้วย กล่าวคือ

- บทบาททนายความอาสากับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
- ทนายความอาสากับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในคดีอาญา
- กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับทนายความอาสา
- แนวทางการปฏิบัติงานของทนายความอาสาในคดีของศาลจังหวัดและศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษต่างๆ
- แนวทางการปฏิบัติงานของทนายความอาสาในคดีของศาลแขวง
- แนวทางการปฏิบัติงานของทนายความอาสาในคดีของศาลทหาร
- ความรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการให้คำแนะนำและความช่วยเหลือทางกฎหมาย
- การให้คำปรึกษากฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ในโครงการทนายความอาสา ชั้นพนักงานสอบสวน
- การให้คำปรึกษากฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ในโครงการทนายความอาสา ชั้นพนักงานอัยการ
- บทบาทของทนายความอาสากับคดีที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน
- การให้คำปรึกษากฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ในโครงการทนายความอาสา ประจำส่วนราชการ
- ประมวลจริยธรรมและมรรยาทของทนายความอาสา
- สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายที่ทนายความอาสาพึงได้รับ
- หลักเกณฑ์ วิธีการในการรายงานการเดินทางราชการ และการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายตามระเบียบของทางราชการ
- ภาษาอังกฤษสำหรับทนายความอาสา

๕) การประเมินผล

มีการประเมินผลก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายของสภานายความกำหนด

๖) วงรอบการอบรมเมื่อเป็นทนายความอาสาแล้ว

มีวงรอบในการอบรมเพิ่มเติมความรู้ที่ทันสมัยให้แก่ทนายความผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรทนายความอาสาแล้วตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายของสภานายความกำหนด

ตารางรายละเอียดการอบรมหลักสูตร “การอบรมเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นทนายความอาสาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ทนายความอาสาในการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย”^{๑๑}

วันที่ ๑	
เวลา	รายการ
๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	ลงทะเบียน
๐๙.๓๐ - ๐๙.๔๐ น.	แนะนำหลักสูตร เอกสาร และประเมินผลก่อนการอบรม
๐๙.๔๐ - ๑๐.๓๐ น.	พิธีเปิดและให้โอวาท “การอบรมเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นทนายความอาสาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ทนายความอาสาในการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย”
๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “บทบาททนายความอาสากับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย”
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “ทนายความอาสากับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในคดีอาญา”
๑๕.๐๐ - ๑๕.๑๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๕.๑๕ - ๑๗.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับทนายความอาสา”
วันที่ ๒	
เวลา	รายการ
๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “แนวทางการปฏิบัติงานของทนายความอาสาในคดีของศาลจังหวัดและศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษต่างๆ”
๑๐.๐๐ - ๑๐.๑๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๐.๑๕ - ๑๒.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “แนวทางการปฏิบัติงานของทนายความอาสาในคดีของศาลแขวง”
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “แนวทางการปฏิบัติงานของทนายความอาสาในคดีของศาลทหาร”
๑๕.๐๐ - ๑๕.๑๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๕.๑๕ - ๑๗.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “ความรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการให้คำแนะนำและความช่วยเหลือทางกฎหมาย”

^{๑๑} หมายเหตุ อาจมีการแก้ไขปรับปรุงได้ตามความเหมาะสม

ตารางรายละเอียดการอบรมหลักสูตร “การอบรมเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นทนายความอาสาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ทนายความอาสาในการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย”

วันที่ ๓	
เวลา	รายการ
๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “การให้คำปรึกษากฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ในโครงการทนายความอาสา ชั้นพนักงานสอบสวน”
๑๐.๐๐ - ๑๐.๑๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๐.๑๕ - ๑๒.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “การให้คำปรึกษากฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ในโครงการทนายความอาสา ชั้นพนักงานอัยการ”
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “บทบาทของทนายความอาสาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน”
๑๕.๐๐ - ๑๕.๑๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๕.๑๕ - ๑๗.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “ภาษาอังกฤษสำหรับทนายความอาสา”
วันที่ ๔	
เวลา	รายการ
๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “การให้คำปรึกษากฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ในโครงการทนายความอาสา ประจำส่วนราชการ”
๑๐.๐๐ - ๑๐.๑๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๐.๑๕ - ๑๒.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “ประมวลจริยธรรมและมรรยาทของทนายความอาสา”
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายที่ทนายความอาสาพึงได้รับ”
๑๕.๐๐ - ๑๕.๑๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๕.๑๕ - ๑๖.๐๐ น.	บรรยายเรื่อง “หลักเกณฑ์ วิธีการในการรายงานการเดินทางราชการ และการเบิกจ่ายเงิน ค่าใช้จ่ายตามระเบียบของทางราชการ”
๑๖.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.	ทดสอบประเมินผลหลังการอบรม
๑๖.๓๐ - ๑๗.๐๐ น.	ปิดการอบรม และมอบประกาศนียบัตร

๓.๑.๓ การปฏิรูปการเข้าสู่ระบบและค่านิยม

๑) การเข้าสู่ระบบ

เงื่อนไขผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่นายความอาสา นายความที่รัฐจัดหาในชั้นสอบสวน (นายความนั่งร่วมฟังการสอบสวน) และนายความขอแรงในชั้นศาล ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) ประกอบวิชาชีพนายความมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

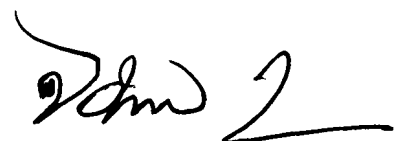
(๒) ไม่เคยต้องคำสั่งให้ลงโทษถึงที่สุดตามพระราชบัญญัตินายความ พ.ศ. ๒๕๒๘

(๓) ได้รับการอบรม และขึ้นทะเบียนให้เป็นนายความอาสา ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายของสภาทนายความกำหนด โดยเพิ่มเงื่อนไขดังกล่าวไว้ในระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่นายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติในการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๙ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่นายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ พ.ศ. ๒๕๔๘ และระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่นายทนายที่ศาลทหาร ตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕๖ พ.ศ. ๒๕๕๑ (กรณีศาลทหาร) และให้มีการขึ้นทะเบียนต่อสภาทนายความเป็นหลัก เพื่อให้สภาทนายความสามารถควบคุมคุณภาพมาตรฐาน และประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของนายความอาสา ทั้งนี้ เมื่อได้รับแจ้งความประสงค์ที่จะขอรับนายความอาสาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สภาทนายความจะได้จัดหาทนายความอาสาที่มีความเชี่ยวชาญเหมาะสมแก่คดี และในขณะเดียวกันยังคงมีการลงทะเบียนเป็นนายความอาสาในศาลแต่ละพื้นที่เพื่อเป็นทางเลือกในการจัดหาทนายความของศาลอีกทางหนึ่งควบคู่กันไป

๒) ค่านิยม

- การใช้คำว่า “นายความอาสา” แต่เพียงอย่างเดียวในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนายความที่รัฐจัดหาให้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อน (วิธีการปฏิรูป) ในด้านการอบรมที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่นายความที่รัฐจัดหาในทุกประเภทต้องผ่านการอบรมหลักสูตร “การอบรมเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนายความอาสาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่นายความอาสาในการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย” (นายความขอแรงเป็นภาษาพูดที่สับสนเนื่องจากในทางปฏิบัติเดิมที่เริ่มบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการขอแรงนายความให้แก่จำเลยในคดีอาญา กฎหมายมิได้บัญญัติให้ศาลจ่ายเงินรางวัลหรือค่าใช้จ่ายแก่นายความที่ศาลตั้งแต่อย่างใด นายความจึงไม่มีสิทธิได้รับเงินรางวัล แต่เป็นการช่วยเหลือในลักษณะที่เป็นการกุศลหรือการช่วยเหลือโดยไม่มีค่าตอบแทน จึงเรียกนายความจำเลยที่ศาลตั้งว่า “นายความขอแรง” เรื่อยมา สำหรับคำว่า “นายความอาสา” เป็นคำที่อยู่ในระเบียบคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สภาทนายความ)

- การบรรจุวิชา “ประมวลจริยธรรมและมรรยาทของนายความอาสา” ในหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภาทนายความ และหลักสูตรการอบรมเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนายความอาสาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่นายความอาสาในการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย เพื่อส่งเสริมให้เห็นความสำคัญตามหลักจริยธรรมวิชาชีพทนายความที่ว่า “ความเต็มใจในปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพที่ตนถูกอบรมมาเพื่อรับใช้ประชาชนตามอุดมการณ์ของการประกอบวิชาชีพโดยมิได้หวังผลตอบแทน” ให้คำนี้ถึง เกียรติในวิชาชีพ ความเสียสละ และทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๓.๑.๔ การปฏิรูปการประเมินคุณภาพ

แนวทางการปฏิรูประบบให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับคดีอาญาแก่ประชาชนคือ มุ่งยกระดับการให้บริการแก่ประชาชนผู้ยากไร้ให้สามารถได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยยกระดับทั้งในด้านความทั่วถึง สะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงบริการ (availability & coverage) และด้านคุณภาพในการให้บริการ ดังนั้น การจัดทำตัวชี้วัดหรือการประเมินจึงควรมุ่งประเมินสิ่งต่อไปนี้

๑) ด้านความทั่วถึง สะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงบริการ (availability & coverage)

- จำนวนทนายความอาสาที่มีอยู่ เมื่อเทียบกับ

(ก) ปริมาณความต้องการ

(ข) จำนวนช่องทางให้บริการ

- ความรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับช่องทางในการขอความช่วยเหลือ

- ประสิทธิภาพในการคัดกรองคำร้องขอความช่วยเหลือที่ไม่เข้าข่ายออกไป ตลอดจนช่องทางใน

การอุทธรณ์การถูกปฏิเสธ

๒) ด้านคุณภาพ

- คุณภาพในการคัดกรองผู้ขอจดทะเบียนเป็นทนายความอาสา

- คุณภาพของหลักสูตรและวิธีการจัดฝึกอบรม

- คุณภาพของระบบบริหารจัดการทนายความอาสา

- คุณภาพของการประสานงานระหว่างช่องทางในการให้บริการต่างๆ

- คุณภาพระบบการจ่ายสำนวนอย่างสอดคล้องกับความยุ่งยากซับซ้อนของคดีและคุณสมบัติของ

ทนายความอาสา

- ความรวดเร็วทันการณ์แก่ความต้องการและความจำเป็น (timeliness)

๓) ช่องทางรับเรื่องร้องเรียนและกลไกในการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน

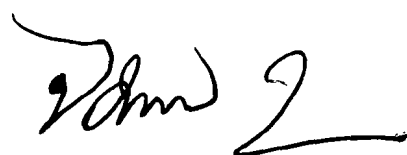
๔) ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ ได้แก่ ประชาชนผู้รับบริการ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ

เจ้าพนักงานตำรวจ เป็นต้น

๓.๑.๕ การปฏิรูปการประชาสัมพันธ์

๑) ให้กระทรวงยุติธรรมและสภาทนายความ มีหน้าที่หลักในการประชาสัมพันธ์อย่างเต็มรูปแบบทั้งในเรื่องของค่าตอบแทน ค่านิยม สิทธิประโยชน์ที่ทนายความที่รัฐจัดหาจะพึงได้รับ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสิทธิของตนที่จะได้รับการทางกระบวนการยุติธรรมและให้ทราบว่าปัจจุบันระบบทนายความอาสาที่รัฐจัดให้นั้นมีคุณภาพที่ดีขึ้น โดยเผยแพร่ข่าวสารการช่วยเหลือประชาชนที่เป็นรูปธรรมของทนายความที่รัฐจัดหาผ่านสื่อมวลชนเพื่อสร้างภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และทัศนคติที่ดีของสาธารณชน และประชาสัมพันธ์การให้รางวัลปฏิบัติหน้าที่ดีเด่นแก่ทนายความที่รัฐจัดหา

๒) มีการจัดทำศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับทนายความที่รัฐจัดหาอย่างเต็มระบบ ในรูปแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าสู่ฐานข้อมูลได้อย่างทั่วถึง และประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย

๓.๒ ที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

ในอดีตเคยมีปัญหาผู้รับผิดชอบในการจัดการอบรมเนื่องจากสภานายความมีความเห็นว่า หลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ สภานายความได้เตรียมความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพนายความ โดยได้มีการจัดสัมมนาทางวิชาการให้แก่สมาชิกสภานายความทั่วประเทศในหัวข้อเรื่อง การให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี และการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ โดยวิทยากรผู้บรรยายประกอบด้วยวิทยากรจากศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม และวิทยากรจากสภานายความ เพื่อเตรียมการเข้าไปช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายกรณีดังกล่าวไว้แล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีสมาชิกสภานายความผ่านการอบรมทั้งหมดทั่วประเทศจำนวน ๑๐,๐๐๐ คน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพนายความในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ตั้งแต่เริ่มบังคับใช้กฎหมาย รอเพียงการประกาศใช้ข้อบังคับประธานศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาและการสังคมสงเคราะห์ และการอื่นที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ต่อมามีการประกาศใช้ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรม ระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมายการจดแจ้งและลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งกำหนดให้ที่ปรึกษากฎหมายต้องไปจดทะเบียนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว และให้ศาลดังกล่าวออกบัตรประจำตัวให้จึงจะมีอำนาจหน้าที่ในการเข้าไปทำหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้แก่เด็กและเยาวชนได้ รวมทั้งให้มีอำนาจดำเนินการสอบสวนลบชื่อออกจากทะเบียนของศาลได้ด้วย สภานายความเห็นว่าเป็นการใช้อำนาจที่ซ้ำซ้อนกว่าถ่ายหรือแทรกแซงกิจการบริหารของสภานายความ แต่ต่อมาได้มีการจัดอบรมร่วมกันระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัว และสภานายความ

ในปัจจุบันพบว่าที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนยังมีปัญหาที่สำคัญ ๒ ประการ ได้แก่

๑) ด้านนิยามศัพท์ ที่ไม่สามารถอาศัยระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่นายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติในการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๙ มาใช้บังคับได้ เพราะนิยามศัพท์ทนายความไม่รองรับคำว่า ที่ปรึกษากฎหมาย และไม่ได้มีการบัญญัติให้ชัดเจนว่าเป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดหาที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กหรือเยาวชน ปัจจุบัน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้เสนอร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่...) พ.ศ. ... โดยมีการเสนอแก้ไขให้ที่ปรึกษากฎหมายในชั้นสอบสวนมีสิทธิรับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายจากหน่วยงานรัฐได้ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ อนุมัติหลักการ ขณะนี้อยู่ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

๒) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรม ระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมาย การจดแจ้งและลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๖

๒.๑ องค์ประกอบคณะกรรมการมีผู้แทนสภานายความเพียงหนึ่งคน

ข้อ ๕ กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับดูแลที่ปรึกษากฎหมาย ประกอบด้วย

- (๑) อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เป็นประธาน
- (๒) รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหนึ่งคนที่อธิบดีมอบหมาย
- (๓) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมหนึ่งคน

(๔) ผู้แทนสภาทนายความหนึ่งคน

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสามคนประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญด้านการสังคมสงเคราะห์ด้านละหนึ่งคน ซึ่งคัดเลือกและแต่งตั้งโดยอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

(๖) เลขานุการศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ

(๗) ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

แนวทางการแก้ไข ให้มีสัดส่วนผู้แทนสภาทนายความมากขึ้น โดยเห็นควรให้เพิ่มจำนวนจากหนึ่งคนเป็นสามคน เพื่อให้สอดคล้องกับข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการพิจารณาคดีมรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๙ ให้คณะกรรมการมรยาททนายความพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนที่มีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๑ เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนเพื่อทำการสอบสวนข้อเท็จจริงแห่งคดี และให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในข้อบังคับนี้และตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ เพราะที่ปรึกษาทนายความของเด็กหรือเยาวชนต้องเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความ การกำกับดูแลสมควรที่จะให้มีผู้แทนสภาทนายความจำนวนสามคนช่วยกันพิจารณาความเหมาะสม

๒.๒ อำนาจหน้าที่คณะกรรมการอาจทับซ้อนกับสภาทนายความหรือไม่

ข้อ ๙ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) กำหนดหลักสูตร วิธีการอบรม และทดสอบความรู้แก่ผู้ประสงค์จะเป็นที่ปรึกษาทนายความ

(๒) พิจารณาการเพิกถอนชื่อที่ปรึกษาทนายความออกจากทะเบียนที่ปรึกษาทนายความ

แนวทางการแก้ไข เมื่อได้เพิ่มให้มีผู้แทนสภาทนายความจากหนึ่งคนเป็นสามคน ในคณะกรรมการกำกับดูแลที่ปรึกษาทนายความ การพิจารณาการเพิกถอนชื่อที่ปรึกษาทนายความออกจากทะเบียนที่ปรึกษาทนายความย่อมได้รับการพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมจากผู้แทนสภาทนายความจำนวนสามคนดังกล่าว

๒.๓ การไม่แจ้งการเพิกถอนชื่อต่อสภาทนายความ

ข้อ ๓๐ ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งเพิกถอนชื่อที่ปรึกษาทนายความออกจากทะเบียนที่ปรึกษาทนายความ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเพิกถอนชื่อผู้นั้นออกจากทะเบียนที่ปรึกษาทนายความ และแจ้งคำสั่งให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาลทราบ

แนวทางการแก้ไข แก้ไขให้แจ้งคำสั่งเพิกถอนชื่อที่ปรึกษาทนายความออกจากทะเบียนที่ปรึกษาทนายความให้สภาทนายความทราบด้วยเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยทนายความต่อไป

๔. กำหนดเวลาการปฏิรูป

ระยะเวลาดำเนินการแล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน

๔.๑ เดือนที่ ๑ - ๓ ดำเนินการปฏิรูปค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษ และปฏิรูปหลักสูตรการอบรม

๔.๒ เดือนที่ ๔ - ๖ ดำเนินการปฏิรูปการเข้าสู่ระบบและค่านิยม ปฏิรูปการประเมินคุณภาพ ปฏิรูปการประชาสัมพันธ์ และปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับของประธานสภาทนายความว่าด้วยการอบรม ระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษาทนายความการจดทะเบียนชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๖

๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ

ในด้านงบประมาณเนื่องจากการปฏิรูประบบทนายความอาสาในรูปแบบใหม่สภาทนายความต้องมีการเพิ่มขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการปฏิรูปด้านหลักสูตรการอบรม การเพิ่มอัตราการจ่ายเงินตามระเบียบที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนของทนายความอาสา ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ เงินที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลเดิมนั้นสภาทนายความต้องรับผิดชอบในหลายส่วน เช่น การช่วยเหลือประชาชนทั้งทางแพ่งและทางอาญา ทนายความอาสาที่ช่วยเหลือกฎหมาย และทนายความอาสาประจำส่วนราชการ ดังนั้น เงินที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลจึงควรเพิ่มขึ้นจากเดิมให้เป็นจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอเพื่อให้การปฏิรูปตามรายงานนี้สัมฤทธิ์ผล

๕.๑ สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

๕.๒ กระทรวงยุติธรรม

๕.๓ สภาทนายความ^{๑๖}

๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๖.๑ หน่วยงานหลัก

- กระทรวงยุติธรรม
- สภาทนายความ

๖.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สำนักงานอัยการสูงสุด
- สำนักงานศาลยุติธรรม
- กรมพระธรรมนูญ
- กรมสรรพากร
- เนติบัณฑิตยสภา

๗. ข้อเสนอแนะ

๗.๑ การปฏิรูประบบทนายความที่รัฐจัดทำให้แก่ประชาชนที่ต้องการและตามที่กฎหมายกำหนด

เสนอให้กระทรวงยุติธรรมเชิญผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมและกรมพระธรรมนูญร่วมกันพิจารณาทหารือเพื่อแก้ไขปรับปรุงระเบียบหรือข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องของแต่ละหน่วยงานให้มีคุณสมบัติเทียบเท่าทนายความอาสาของสภาทนายความ

^{๑๖} หมายเหตุ ในการประชุมคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกเพื่อประชาชนครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข ๓๕๐๑ ชั้น ๕ อาคารรัฐสภา ได้มีการเชิญผู้แทนจากสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี และกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เข้าร่วมประชุม โดยผู้แทนจากหน่วยงานดังกล่าวได้ชี้แจงประเด็นการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนให้กับสภาทนายความที่ปัจจุบันได้รับประมาณปีละ ๕๐ ล้านบาท ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน การของบประมาณอุดหนุนเพิ่มเติมสภาทนายความควรเพิ่มรายละเอียดหลักฐานผลการดำเนินงานช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนของแต่ละปีในคำขอเสนอแผนงบประมาณเพื่อให้สำนักงบประมาณมีฐานข้อมูลเปรียบเทียบ ซึ่งผู้แทนจากสภาทนายความรับทราบในแนวทางดำเนินการดังกล่าวแล้ว

๗.๒ การปฏิรูปค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษ

๗.๒.๑ เสนอให้กระทรวงยุติธรรมเชิญผู้แทนสภาทนายความ สำนักงานศาลยุติธรรม เนติบัณฑิตยสภา และกรมพระธรรมนูญ ร่วมกันพิจารณาหารือเพื่อแก้ไขปรับปรุงระเบียบการกำหนดการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายในส่วนที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานตนเองให้มีอัตราที่เหมาะสมและจูงใจยิ่งขึ้น

๗.๒.๒ เสนอให้กระทรวงยุติธรรมเชิญผู้แทนกรมสรรพากร และสภาทนายความ ร่วมกันพิจารณาหารือให้สำนักงานทนายความหรือทนายความที่ช่วยเหลือประชาชนโดยไม่เรียกหรือค่าใช้จ่ายได้รับการเอื้อประโยชน์ทางภาษีบางประการ

๗.๒.๓ เสนอให้กระทรวงยุติธรรมเชิญผู้แทนสภาทนายความ และสำนักอภิลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ในสังกัดสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ร่วมกันพิจารณาหารือให้มีการรวบรวมและพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้มีจำนวนมากและรวดเร็วยิ่งขึ้น

๗.๒.๔ เสนอให้กระทรวงยุติธรรมเชิญผู้แทนสภาทนายความร่วมกันพิจารณาหารือกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกทนายความอาสาที่สมควรได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติรวมทั้งไปศึกษาดูงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ทนายความอาสาต่อไป

๗.๓ การปฏิรูปหลักสูตรการฝึกอบรม

เสนอให้กระทรวงยุติธรรมเชิญผู้แทนสภาทนายความ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม เนติบัณฑิตยสภา และกรมพระธรรมนูญ ร่วมกันพิจารณาจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทนายความอาสาและการประเมินคุณภาพทนายความอาสา

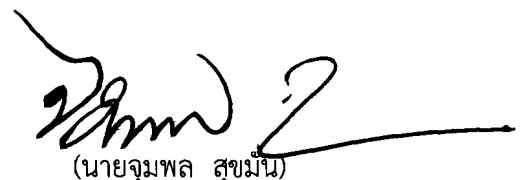
๗.๔ การปฏิรูปเรื่องอื่นๆ

๗.๔.๑ เสนอให้กระทรวงยุติธรรมเชิญผู้แทนสภาทนายความร่วมพิจารณาหารือการปฏิรูปการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของทนายความอาสา รวมทั้งเรื่องค่าตอบแทน ค่า नियม และสิทธิประโยชน์ของทนายความอาสา

๗.๔.๒ เสนอให้กระทรวงยุติธรรมเชิญผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมและสภาทนายความร่วมพิจารณาหารือแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับของประธานศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของคณะกรรมการกำกับดูแลที่ปรึกษากฎหมายโดยเพิ่มเติมจำนวนผู้แทนสภาทนายความจากหนึ่งคนเป็นสามคน

๗.๔.๓ เสนอให้กระทรวงยุติธรรมเชิญผู้แทนสภาทนายความ สำนักงานงบประมาณ และกรมบัญชีกลาง ร่วมกันให้ข้อมูลและเสนอแนะสภาทนายความในการจัดทำคำขอเกี่ยวกับงบประมาณ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมจึงขอเสนอรายงาน เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน เพื่อให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้โปรดพิจารณา หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบด้วย ขอได้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี และองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ข้อ ๘๘ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายจุมพล สุขมณี)

เลขาธิการกรรมการ

ตารางรายงานของคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาปฏิรูป	แหล่งที่มางบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน	หลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมายในเอกสาร “มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา” ข้อ ๖ ได้ระบุไว้ว่า “ในทุกคดีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ผู้ที่ถูกจับกุม คမ်းขัง หรือถูกดำเนินคดีอาญา ผู้ใดที่ยังไม่มีทนายความ พึงมีสิทธิที่จะมีทนายความที่มีประสิทธิภาพ และความสามารถเหมาะสมกับลักษณะของข้อกล่าวหา นั้น ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่ผู้นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ โดยที่ผู้นั้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหากว่าไม่สามารถจะจ่ายได้” แต่ในปัจจุบันพบว่ามีการขาดแคลนทนายความอาสา ทนายความขอแรง ทั้งในด้านของจำนวน และขาดแคลนทนายความอาสา ทนายความขอแรงที่มีความรู้ความสามารถประสบการณ์เพียงพอในการว่าความ ทนายความอาสา ทนายความขอแรงขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะค่าตอบแทน ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมมีมาตรฐาน และคุณภาพตามความต้องการของประชาชน และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน	๑. ปฏิรูปค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษ ๒. ปฏิรูปหลักสูตรการอบรม ปรับปรุงและพัฒนาแผนและหลักสูตรการฝึกอบรมให้ทนายความมีความรู้ความสามารถ มาตรฐานและคุณภาพในการปฏิบัติงาน และมีวงรอบในการอบรมที่ชัดเจนเพื่อเพิ่มเติมความรู้ที่ทันสมัย	เดือนที่ ๑ - ๓ เดือนที่ ๑ - ๓	๑.สำนักงานงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี ๒.กระทรวงยุติธรรม ๓.สภาทนายความ	หน่วยงานหลัก • กระทรวงยุติธรรม • สภาทนายความ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง • สำนักงานตำรวจแห่งชาติ • สำนักงานอัยการสูงสุด • สำนักงานศาลยุติธรรม • กรมพระธรรมนูญ • กรมสรรพากร • เนติบัณฑิตยสภา

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาปฏิรูป	แหล่งที่มางบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	มีปัญหาที่ต้องปฏิรูปอยู่หลายประการ จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบการช่วยเหลือด้านนายความที่รัฐจัดหาทั้งระบบ	<p>๓.ปฏิรูปการเข้าสู่ระบบ และ คำนิยม</p> <p>๔.ปฏิรูปการประเมินคุณภาพ มีการประเมินผลเพื่อมาตรฐานและคุณภาพในการปฏิบัติงาน</p> <p>๕. ปฏิรูปการประชาสัมพันธ์ โดยส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในรูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย มีการประชาสัมพันธ์ให้สังคมได้ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของนายความที่รัฐจัดหา และมีการส่งเสริมให้รางวัลประชาสัมพันธ์แก่นายความที่รัฐจัดหาที่ปฏิบัติหน้าที่ดีเด่น</p> <p>๖. ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรม ระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมายการจดแจ้งและลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๖</p>	<p>เดือนที่ ๔ - ๖</p> <p>เดือนที่ ๔ - ๖</p> <p>เดือนที่ ๔ - ๖</p> <p>เดือนที่ ๔ - ๖</p>		

รายนามคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๑. นายวิรัช ชินวินิจกุล	ประธานกรรมการ
๒. นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลตำรวจเอก วรพงษ์ ชิวปรีชา	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายตระกูล วินิจนัยภาค	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. พลตำรวจเอก อัครวิน ชวีญเมือง	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. พลตำรวจโท อำนวย นิมมะโน	โฆษกกรรมการ
๘. พันตำรวจเอก ณรงค์ เศเวตนันท์	โฆษกกรรมการ
๙. นายเข้มชัย ชูติวงศ์	กรรมการ
๑๐. พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	กรรมการ
๑๑. พลตำรวจโท ธีรจิตร อุดมมะ	กรรมการ
๑๒. นายปัญญา ปรมีศณาภรณ์	กรรมการ
๑๓. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	กรรมการ
๑๔. นายไวกุณท์ ทองอร่าม	กรรมการ
๑๕. นายจุมพล สุขมัน	เลขานุการกรรมการ
๑๖. นายวิวรรธน์ แสงสุริยะฉัตร	ผู้ช่วยเลขานุการ
